

1. Прочетете текста и отговорете:

- a. Кой става водач на младите емигранти в Румъния в периода 1869-1875 г.?
- b. Как идеите за революция достигат до българите?
- c. Каква организация създават революционерите в Букурещ през 1869 г.?

БЪЛГАРСКИЯТ РЕВОЛЮЦИОНЕН ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ - съкратено - **БРЦК**

През 60-те години на XIX в. в Европа се създават нови национални държави – Италия и Германия. Българското националноосвободително движение също навлиза в решителна фаза, подготвено от идеите на Раковски и подвига на четите.

Като водач на младите емигранти в Румъния се издига Любен Каравелов **1**. Той се убеждава, че българите могат да се освободят с добра организация във вътрешността на страната **4**. За да подготви умовете за борба, Каравелов започва да издава в. „Свобода“. Чрез вестника идеите за революция достигат и до българите във вътрешността.

През 1869 г. революционерите в Букурещ слагат началото на организация, наречена Български революционен централен комитет (БРЦК). Комитетът трябва да ръководи борбата, да съставя планове, да намира пари и оръжие.

2. Прочетете текста и отговорете:

- a. Каква е ролята на Васил Левски в периода 1869 – 6 (18) февруари 1873 г.?
- b. Кой застава начело на БРЦК през пролетта на 1875 г. и за какво настоява?
- c. Какво се случва през септември 1875 г.?

ВЪТРЕШНАТА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ

Сред основателите на БРЦК е и Васил Левски **2**. Горчивият опит от неуспехите на революционното движение избистря неговите оригинални идеи: българите трябва да се освободят сами и с всеобщо въстание, подготвено старателно „вътре в Българско“. През 1869 г. Левски се връща в България и тръгва сред хората като апостол да проучи условията за създаване на революционна организация.

При втората си обиколка от май до август 1869 г. Апостола поставя основите на Вътрешната революционна организация (ВРО). Той изгражда мрежа от тайни комитети в Плевен, Ловеч, Троян, Карлово, Калофер, Пловдив, Пазарджик, Сливен и други градове **3**.

Левски развива своите идеи в писма до съратници и в проектоустава на ВРО **5**. Той вижда свободна България като „свята и чиста република“ със справедливи закони и равенство на всички граждани пред закона независимо от етнос и вяра. Идеите му дават на българите ясни цели и надежди за бъдещето. Затова и влиянието му е огромно.

През пролетта на 1872 г. на общо събрание на БРЦК в Букурещ емигрантите и вътрешните дейци приемат програма за общи действия. Левски е определен за „главен апостол“ в Северна България, Тракия и Македония и се връща в България да разширява комитетската мрежа. През есента на 1872 г. става провал. Османската власт арестува дейци на ВРО и разкрива подготовката за въстание. Левски е заловен, осъден на смърт и обесен на 6 (18) февруари 1873 г. край София.

Гибелта на Апостола е огромна загуба за организацията. Каравелов се оттегля от БРЦК и революционерите са в безпътица. През пролетта на 1875 г. начело на БРЦК застава младият журналист и поет Христо Ботев, който настоява за незабавна революция. През септември 1875 г. дейците правят опит за въстание в Стара Загора, което е осуетено.

1. **Прочетете двата документа и отговорете:** Каква е основната разлика между идеите на Любен Каравелов и Васил Левски за освобождението на българите?

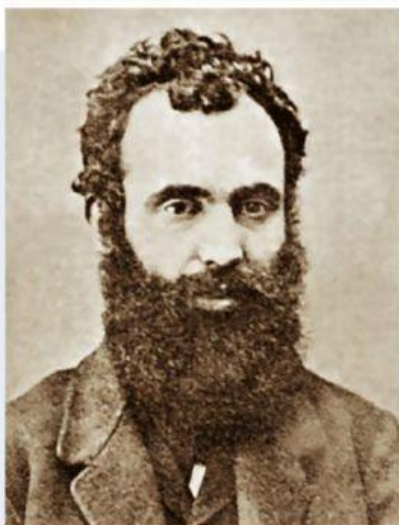
ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ

4. Идеи на Любен Каравелов

„Българите трябва да разберат, че тям е най-потребна свобода, свобода лична и свобода народна, защото който няма лична свобода, той няма ни народност, ни свети човечески права... Без свобода не само че ни един народ няма право да се нарича народ, но и самият човек, който няма своя свободна воля, няма никакво право да се нарича човек... И всичките народи, а най-много българите трябва да разберат, че царете са били, са и днес най-големите тирани...

Българското движение трябва да стане извътре, а не отвън, както то биваше досега, защото напразно ще да се пролива българска кръв... Братя българи, вярвайте в своите сили и надейте се на своите мишници! От нас зависи спасението на България!“

Програма на БРЦК, Женева, 1870 г.

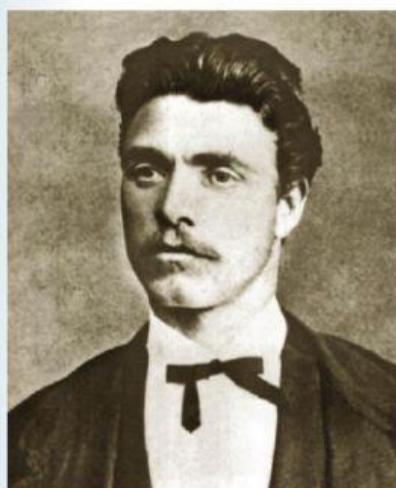
1. Любен Каравелов (1834 – 1879) е роден в Копривщица. Учи в Москва, където се запознава с идеите на руските революционери. В Белград основа таен комитет и подготвя чета, но е арестуван и затворен за дейността си. През 1869 г. заминава за Букурещ, където се посвещава на революцията.

ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ

5. Идеи на Васил Левски

„Подбуда: тиранството, безчеловещината и самата държавна система на турското правителство на Балканския полуостров. Цел: с една обща революция да се направи коренно преобразуване на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да се замени с демократска република (народно управление)... Турският чорбаджилък да даде място на съгласието, братството и съвършеното равенство между всичките народности: българи, турци, евреи и пр. щат бъдат равноправни във всяко отношение, било във вяра, било в народност, било в гражданско отношение, било в каквото било – всички щат спадат под един общ закон, който по вишегласието от всичките народности ще се избере. За извършването на таква революция са нужни: 1) уреждане; 2) пари; 3) хора; 4) оръжие.“

Васил Левски, „Нареда до работниците за освобождението на българския народ“, 1871 г.

2. Васил Левски (1837 – 1873) е роден в Карлово. На 14 години остава без баща и започва да работи. По настояване на вуйчо си приема монашеството, но през 1862 г. решава да се посвети на революцията. Участва в Легията на Раковски, през 1867 г. е знаменосец в четата на Панайот Хитов, а после се включва във Втората българска легия в Белград.